

Sensory w Aplikacjach Wbudowanych

Sensory

Podstawowe informacje

W-1

Piotr Wiśniowski

Instytut Elektroniki AGH

piotr.wisniowski@agh.edu.pl

W-1 Sensory-podstawowe informacje

W-2 Sensory magnetyczne

W-3 Sensory magnetorezystancyjne

W-4 Aplikacje sensorów magnetycznych

W-5 Aplikacje sensorów magnetorezystancyjnych

**Poznanie i zrozumienie roli sensorów
w systemach wbudowanych oraz ich
klasyfikacji, charakterystyk i parametrów**

1. Sensory w Systemach Wbudowanych

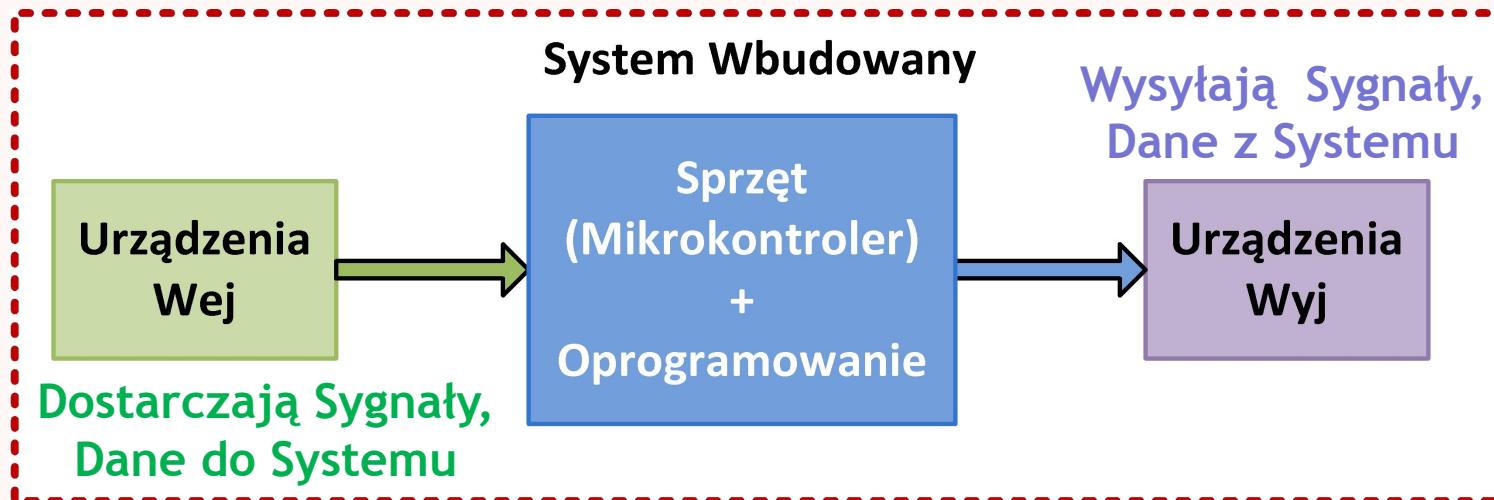
- > Systemy wbudowane
- > Sensory-urządzenia wejściowe

2. Sensory

- > Pojęcia, klasyfikacje
- > Charakterystyki, parametry

System wbudowany

System komputerowy, który stanowi część większego systemu posiadający dedykowaną funkcjonalność i nie jest przeznaczony do niezależnego programowania

System zaprojektowany do wykonywania specjalizowanych zadań w ramach większego urządzenia

Urządzenia

Wej

Czujnik

Klawiatura

Mysz

.....

Sprzęt

Mikroprocesor

Peryferia

Urządzenia
Wyj

LCD

Aktuator

.....

Wspólne cechy systemów wbudowanych

- > Specjalizowane przeznaczenie
- > Ograniczone zasoby
- > Zintegrowane z urządzeniem
- > Zoptymalizowane oprogramowanie i sprzęt
- > Reakcja w czasie rzeczywistym
- > Interakcja z otoczeniem
- > Trudna aktualizacja

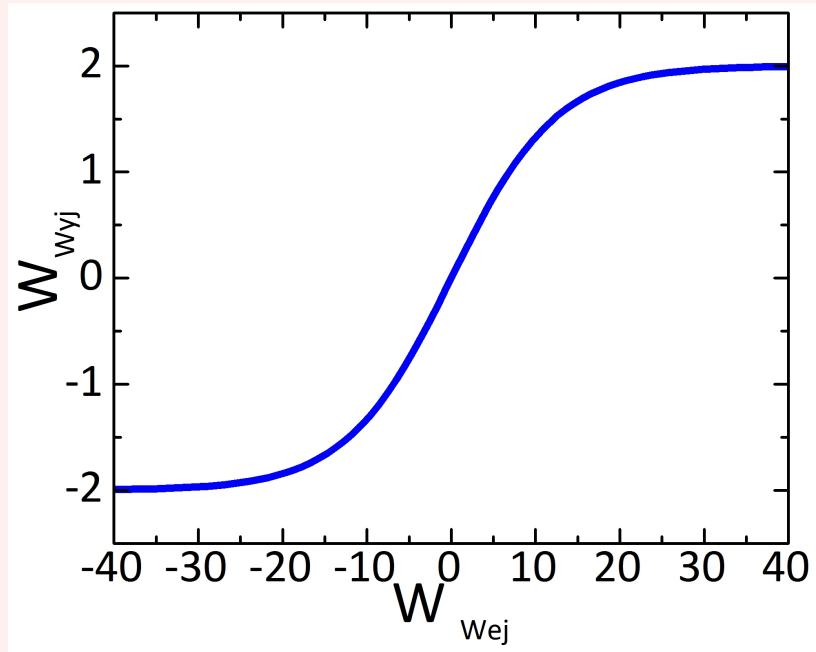
Urządzenia Wejściowe-Sensory

Analogowe

Cyfrowe

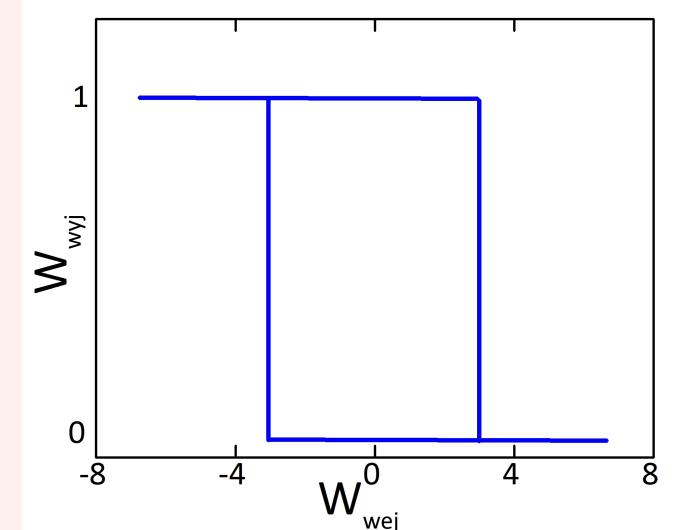
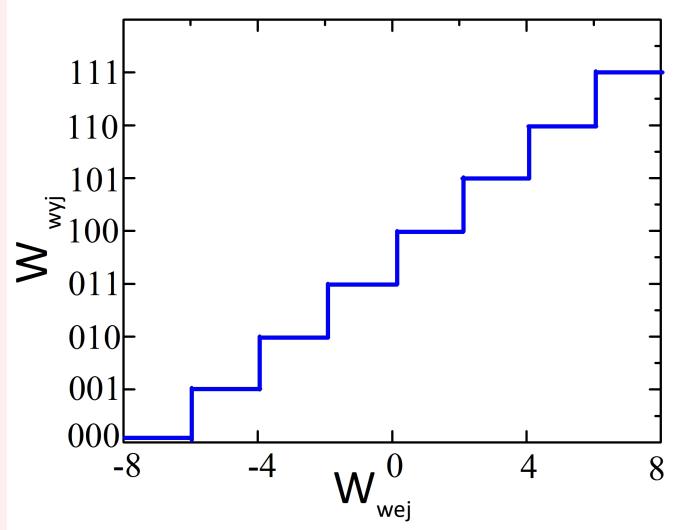
Pseudo-Cyfrowe

Sensory Analogowe-Charakterystyka przetwarzania

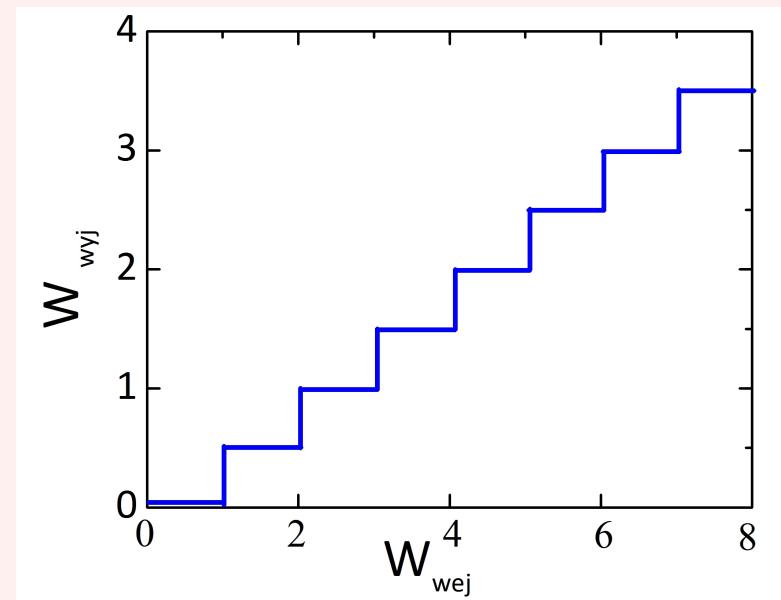
Wytwarzają ciągły sygnał wyjściowy (W_{wyj}), który jest zasadniczo proporcjonalny do mierzonej wielkości wejściowej (W_{wej})

Sensory Cyfrowe-Charakterystyka przetwarzania

Wytwarzają dyskretny sygnał wyjściowy (W_{wyj}), który jest cyfrową reprezentacją wielkości wejściowej (W_{wej})

Sensory Pseudo-Cyfrowe-Charakterystyka przetwarzania

Wytwarzają dyskretny sygnał wyjściowy (W_{wyj}), który nie jest cyfrową reprezentacją wielkości wejściowej (W_{wej})

Sensory Analogowe

Wielkość wyjściowa

- ▶ Napięcie
- ▶ Prąd
- ▶ Rezystancja
- ▶ Pojemność
- ▶ Ładunek
- ▶ Indukcyjność

Sensory Cyfrowe

Wielkość wyjściowa-protokół

- ▶ SPI
- ▶ I²C
- ▶ Microwire
- ▶ 1-wire
- ▶ UART

Sensory Pseudo-Cyfrowe

Wielkość wyjściowa-zmienny parametr

- ▶ Poziom
- ▶ Częstotliwość
- ▶ Okres
- ▶ Wypełnienie
- ▶ Przesunięcie fazowe
- ▶ Liczba impulsów
- ▶ Modulacja szerokości impulsu

1. Czym różni się system wbudowany od komputera osobistego?
2. Czy telefon komórkowy to system wbudowany? Dlaczego tak/nie?
3. Jakie są główne zalety i wady sensorów analogowych w porównaniu do cyfrowych?
4. W jakich przypadkach zastosowanie sensora analogowego może być bardziej korzystne niż sensora cyfrowego?
5. Które sensory analogowe czy cyfrowe wykazują większe szумy?

1. Sensory w Systemach Wbudowanych

- > Systemy wbudowane
- > Sensory-urządzenia wejściowe

2. Sensory

- > Pojęcia, klasyfikacje
- > Charakterystyki, parametry

| 2. Sensory | Pojęcia

Przetwornik (transducer) element, który przekształca energię z jednej postaci w inną

Czujnik (sensor) to przetwornik, który czynnik pobudzający przetwarza na sygnał elektryczny

Aktuator/Urządzenie wykonawcze (actuator), urządzenie zdolne do wykonania fizycznego działania

Sensors (Czujnik) vs Transducer (Przetwornik)

Określenia używane są zamiennie (synonimy)

Każdy czujnik jest przetwornikiem

Nie każdy przetwornik jest czujnikiem

Zasady przetwarzania

Generujące (Aktywne)

generują sygnał elektryczny w wyniku działania czynnika pobudzającego i nie potrzebują dodatkowego źródła zasilania

termopara, fotodioda, piezoelement

Modulujące (Pasywne)

wymagają zewnętrznego zasilania do działania

sensor rezystancyjne, sensory magnetorezystancyjne

Typ pomiaru

Absolutny

detekuje czynnik pobudzający w odniesieniu do absolutnej skali fizycznej

termistor - rezystancja jest bezpośrednio związana z absolutną temperaturą

Względny

generuje sygnał w odniesieniu do innego

termopara-generuje napięcie której jest funkcją różnicy temperatur w złączu przewodów

Wielkości mierzonej

- ▶ **Akustyczne** (*amplituda fali, faza, polaryzacja*)
- ▶ **Biologiczne** (biomasa: elementy, koncentracje, stany)
- ▶ **Chemiczne** (związki elementy, koncentracja)
- ▶ **Elektryczne** (ładunek, natężenie prądu, napięcie, pole elektryczne, przewodność, przenikalność elektryczna)
- ▶ **Magnetyczne** (pole magnetyczne: amplituda, faza, strumień magnetyczny, przenikalność magnetyczna)
- ▶ **Optyczne** (amplituda, faza, polaryzacja, widmo, prędkość)
- ▶ **Mechaniczne** (położenie, prędkość, przyspieszenie, siła, naprężenie, masa, gęstość, przepływ, sztywność, lepkość)
- ▶ **Radiacyjne** (rodzaj, energia, natężenie)
- ▶ **Termiczne** (temperatura, ciepło właściwe, przewodnictwo)

Formy/Typy sygnału wyjściowego

Analogowe

wytwarzają ciągły sygnał wyjściowy, który jest zasadniczo proporcjonalny do mierzonej wielkości

Cyfrowe

wytwarzają dyskretne cyfrowe sygnały wyjściowe, które są cyfrową reprezentacją mierzonej wielkości

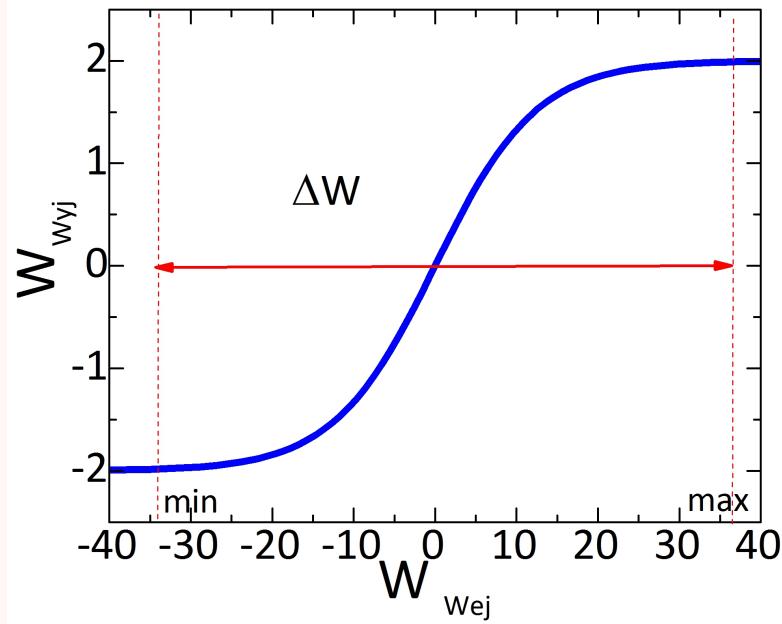
Pseudo-cyfrowe

wytwarzają dyskretne cyfrowe sygnały wyjściowe, które nie są cyfrową reprezentacją mierzonej wielkości

| 2. Sensory | Charakterystyki, parametry

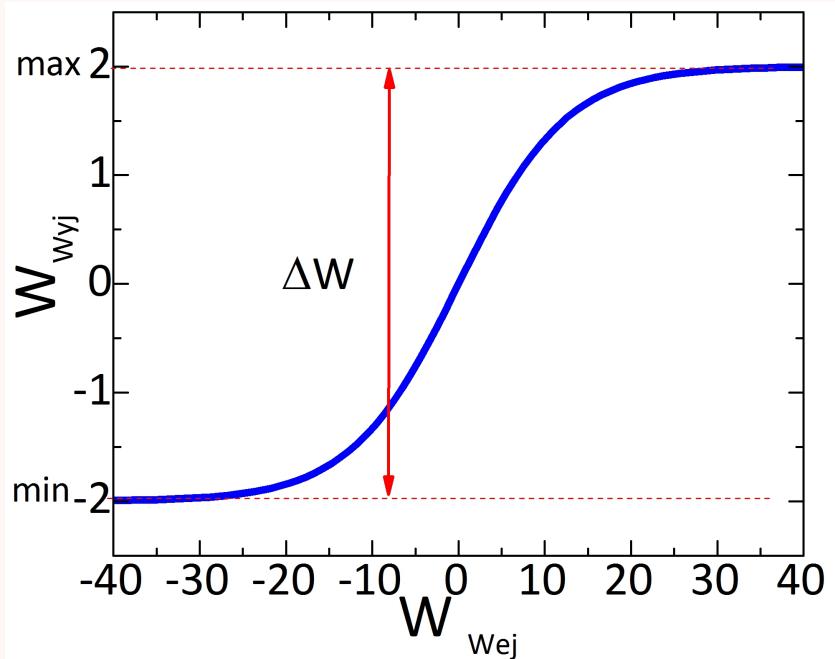
- ▶ Zakres pomiarowy
- ▶ Zakres dynamiczny
- ▶ Czułość
- ▶ Rozdzielczość
- ▶ Nieliniowość
- ▶ Histereza
- ▶ Napięcie zerowe (offset)
- ▶ Detekcyjność
- ▶ Poziom szumów/Charakterystyka szumowa
- ▶ Pasmo 3dB
- ▶ Odpowiedz czasowa

Zakres pomiarowy

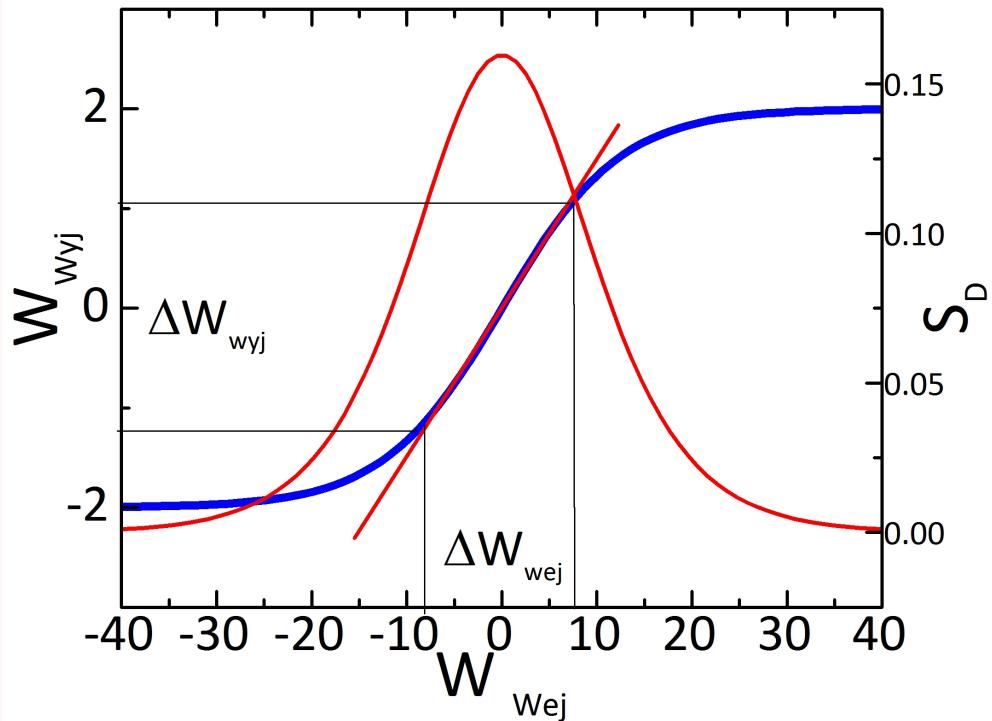
Maksymalna ($W_{\text{wej}-\text{max}}$) i minimalna ($W_{\text{wej}-\text{min}}$) wartość wielkości wejściowej dla której na wyjściu uzyskuje się zmianę sygnału

Zakres dynamiczny

Różnica (ΔW) między maksymalną ($W_{\text{wyj-max}}$) i minimalną ($W_{\text{wyj-min}}$) wartością wyjściową

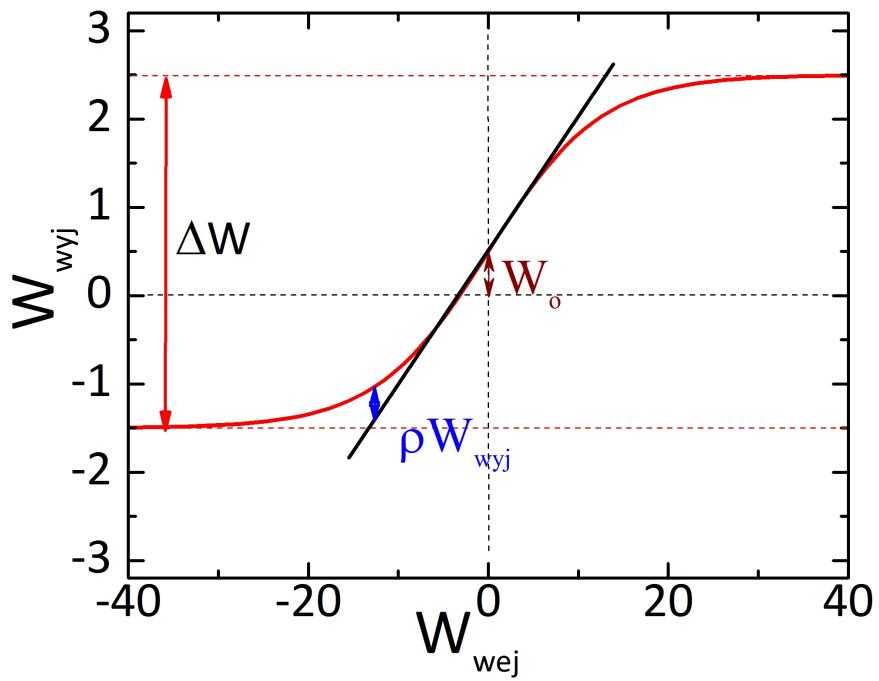
Czułość

$$S_R = \frac{\Delta W_{wyj}}{\Delta W_{wej}}$$

$$S_D = \frac{dW_{wyj}}{dW_{wej}}$$

Nieliniowość (%FS), Offset

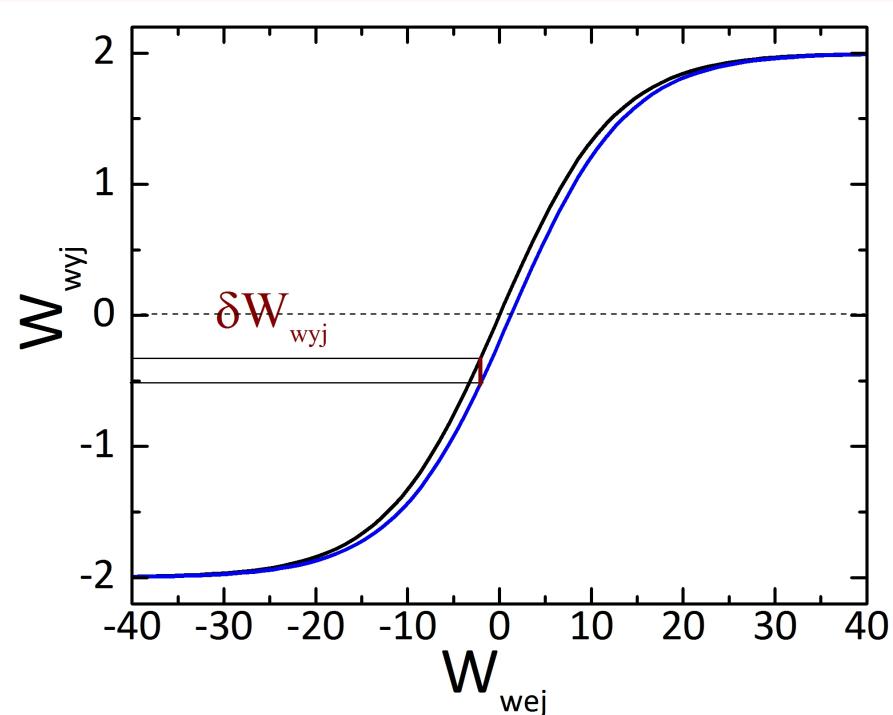
Nieliniowość: NL (% FS)

$$NL(\%FS) = \frac{\rho W_{\text{wyj}}}{\Delta W} \cdot 100$$

Offset: W_0

$$W_0 = W_{\text{wyj}}(W_{\text{wej}} = 0)$$

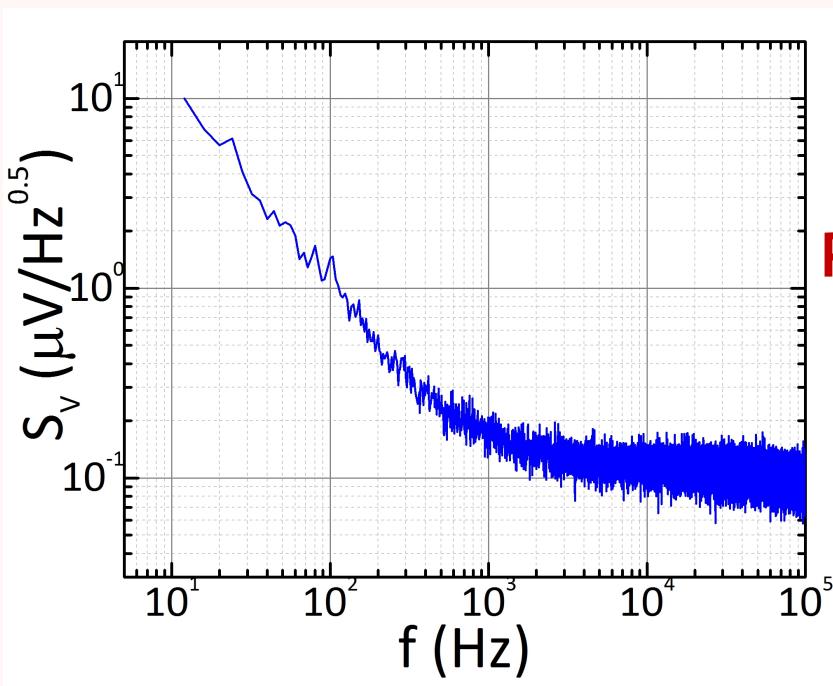
Histereza

Histereza: HS (% FS)

$$HS(\%FS) = \frac{\delta W_{wyj}}{\Delta W} \cdot 100$$

Charakterystyka szumowa/Poziom szumów

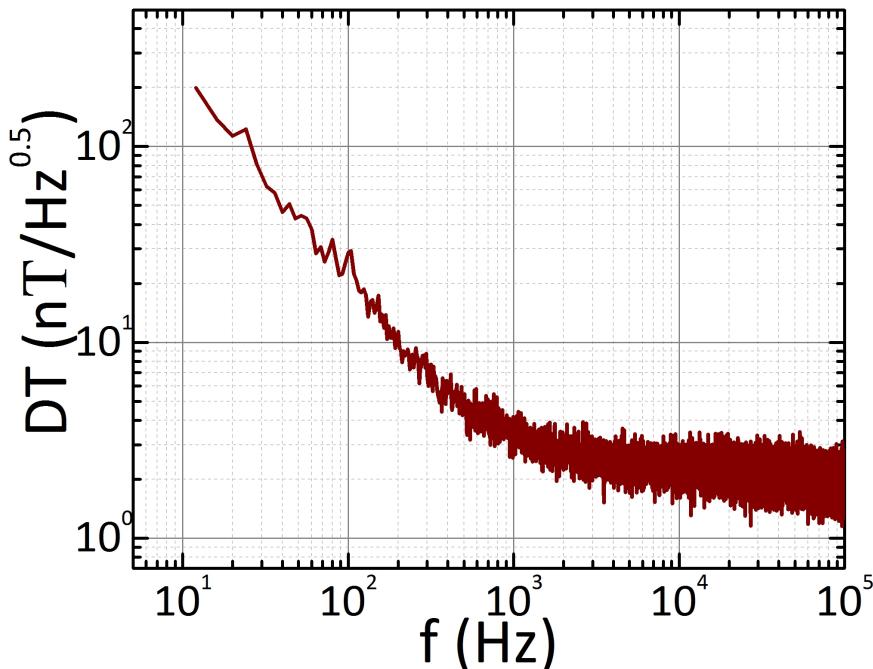
Widmowa gęstość szumów $S_V(f)$

Poziom szumów w pasmie Δf , $U_{sz}(\Delta f)$

$$U_{sz}(\Delta f) = S_V \cdot \sqrt{\Delta f}$$

Stosunek Sygnału do Szumu/Detekcyjność

Stosunek Sygnału do Szumu (SNR)

$$SNR = \frac{U_{wyj}}{U_{sz}}$$

Detekcyjność (DT)

$$SNR = 1 = DT$$

Rozdzielczość

Najmniejsza wykrywalna przyrostowa zmiana wielkości wejściowej, jaką można wykryć w sygnale wyjściowym

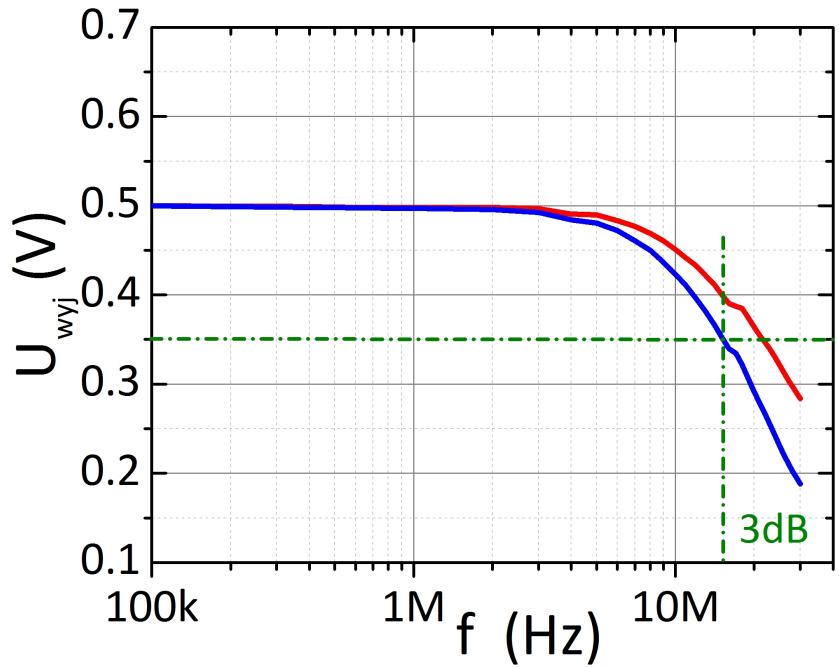
Dokładność

Stopień zgodności zmierzonej wartości z rzeczywistą wartością wielkości mierzonej

Precyzja

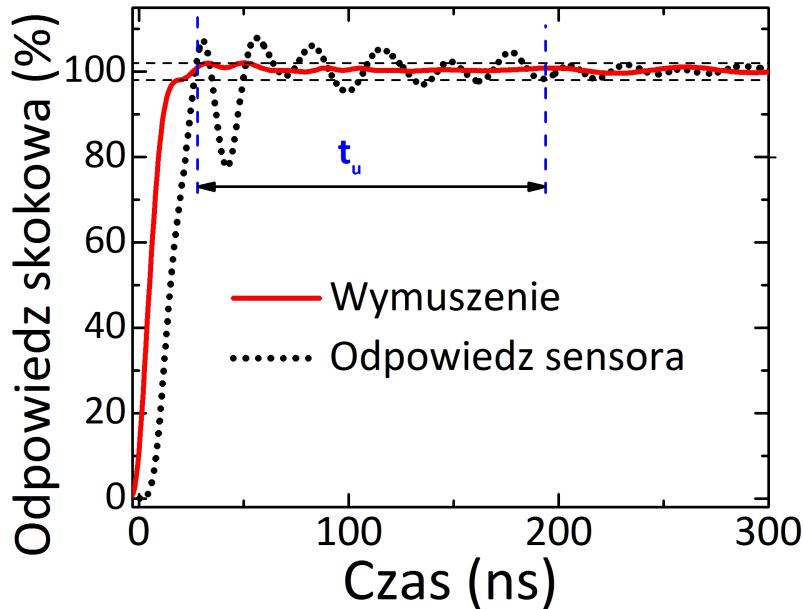
Stopień powtarzalności wyników pomiarów
(Jak bardzo wyniki różnych pomiarów tej samej wielkości są do siebie zbliżone)

Charakterystyka częstotliwościowa

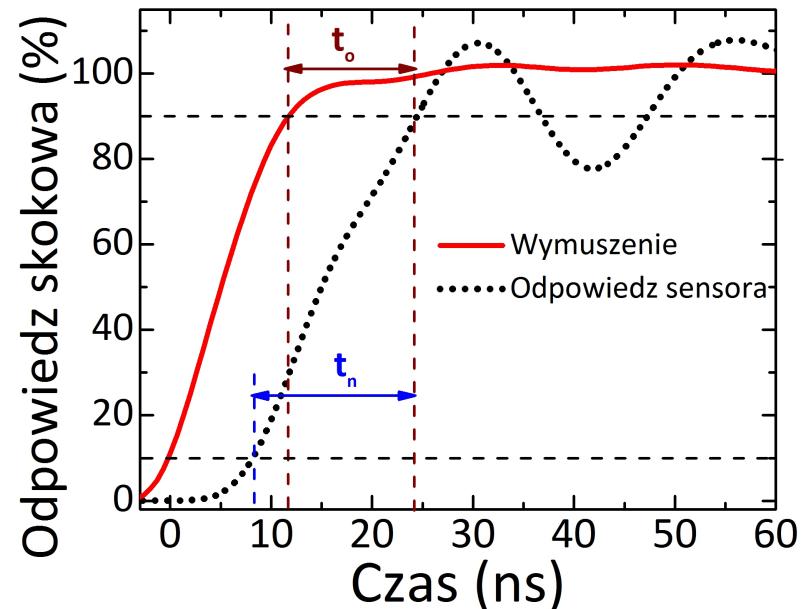

Częstotliwość /Pasmo 3dB (f_{3dB})

Odpowiedź czasowa

t_u -czas ustalenia

t_n -czas narastania
 t_o -czas odpowiedzi

| 3. Pytania zadania |

1. Czym skutkuje pomiar poza zakresem pomiarowym sensora?
2. Wyjaśnij różnice między zakresem dynamiczny a zakresem pomiarowym sensora?
3. Jak rozdzielcość wpływa na dokładność pomiaru?
4. Czy jest możliwe korygowanie nieliniowość sensora?
5. Jak można zminimalizować efekty histerezy w sensorach?
6. Jakie właściwości sensora wpływają na jego detekcyjność?
7. Jakie mogą być konsekwencje, jeśli pasmo 3 dB sensora jest zbyt wąskie w określonej aplikacji?

| 3. Pytania zadania |

Zad. 1

Bipolarny czujnik prądu (I) zasilany napięciem $+/-5\text{ V}$, którego charakterystykę przetwarzania opisuje zależność

$V(I)=10(\text{mV}/\text{mA})I+5\text{mV}$, wykazuje:

- nasycenie dla prądu $+/- 50\text{ mA}$,
- nieliniowość maksymalną 1 mV ,

Dla czujnika wyznaczyć:

- 1) wartość czułości w $(\text{mV}/\text{mA}/\text{V})$
- 2) zakres zmiany napięcia wyjściowego w (mV) dla $V(-I)$ i $V(+I)$
- 3) nieliniowość w $(\% \text{ FS})$

| 3. Pytania zadania |

1. Co oznacza czułość czujnika prądu i jak ją wyznaczyć?

Czułość opisuje, jak bardzo zmienia się napięcie wyjściowe czujnika w odpowiedzi na zmianę prądu wejściowego. Jest wyrażona w jednostkach mV/mA.

2. Jaki jest zakres zmian napięcia wyjściowego dla maksymalnych wartości prądu wejściowego (-50 mA i +50 mA)?

Zakres napięcia wyjściowego określa wartości $V(-I)$ i $V(+I)$ dla skrajnych prądów czujnika.

3. Co oznacza nieliniowość czujnika i jak ją wyznaczyć w % FS?

Nieliniowość to największe odchylenie napięcia wyjściowego od idealnej charakterystyki liniowej, wyrażone jako procent pełnej skali (FS - Full Scale, czyli zakres pomiarowy).

Dziękuję za uwagę